Instituti për politikë evropiane. Shkup

Regional Research Promotion Programme | Western Balkans

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
Swiss Agency for Development and Cooperation SDC

UNI FR
UNIVERSITÉ DE FRIBOURG
UNIVERSITÄT FREIBURG

ANALITIKA
Center for Social Research

KUSH KUJDESET PËR KUJDESTARET DHE KUJDESTARËT?

AVANCIMI I POLITIKAVE TË APLIKUARA LIDHUR ME PËRKUJDESJEN AFATGJATË JOFORMALE

PSE MASA PËR KUJDESTARE DHE KUJDESTARËT JOFORMAL?

- Trendet demografike tregojnë se nevoja për kujdes do të zmadhohet.
- Kujdestaret dhe kujdestarët joformal janë shtyllë e kudjesit afatgjjat.
- Korniza aktuale ligjore dhe e politikave të zbatuara përmbajnë bazë për futje të masave të këtilla.
- Kujdesi i dhënë nga kujdestaret dhe kujdestarët joformal nuk është struturalist e njohur dhe e ndihmuar.
- Nuk ekzistojnë masa të cilat do të kishin mundësuar kualitet më të mire për jetesë.

CILAT JANË PROBLEMET E KUJDESTAREVE DHE KUJDESTARËVE?

- Pengesat për pjesëmarje në tregun e punës
- Varfëri
- Problem ii kujdesit joformal i pabarazisë gjinore
- Shëndet i dobët
- Pengesa ose ndalim i jetës sociale dhe socializimit jashtë familjes
- Pamundësi ose vështrësi për përshtate të vendbanimit
- Mungesë e afrueshmërisë, ofrimit, e pranimit dhe kualitetit të shërbimeve të institucioneve publike
- Shërbime publike invasive, penale dhe diskriminuese.

ÇFARË ËSHTË POLITIKA DHE PRAKTIKA E TANISHME?

- Mosegzistim i vlerësimit të nevojave, as system i cili do të mundësonte identifikim i problemeve të lidhura
- Moskuptim i kujdeist
- Resurse dhe kapacitete të kufizuara
- Bariera të pakapërcyeshme, të shtrenjta dhe pa logjikë, bariera birokratike dhe zgjatje përkah zgjidhjet afatshkrute
- Mungesë e informatave
- Joshfrytëzim i mjaftueshëm i potencialit në nivel lokal
- Shpërndarje e pabarabartë i shërbimeve dhe institucioneve
- Askush nuk kujdeset për kujdestaret dhe kujdestarët.

REKOMANDIME

REKOMANDIME TË PËRGJITHSHME

- Të pëpunohet analizë gjithëpërfshirëse për përcaktimin e numrit, profilit, problemeve, nevojat dhe pritjet e kujdestareve dhe kujdestarëve joformal.
- Të krijohet një sistem gjithëpërfshirës dhe i qëndrueshëm për kujdes afatgjat, në bazë të kësaj analize, e cila do ta njohë dhe vlerësojë kontributin dhe rëndësinë e kujdestareve dhe kujdestarëve joformal në kujdesin që personat që kanë nevojë afatgjate nga kujdesi, dhe do të sigurojë sjellje të masave të reja ose përshtatje në ato.
- Të resektohet principi i barabartësisë dhe jodiskriminimit për kujdestaret dhe kujdestarët.
- Të zmadhohet dukshmëria dhe informimi për aktivitetet në lidhje me kujdesin afatgjatë.
- Të punohet në zmadhimin e informimit për mundësitë të cilat i ofron sistemi aktual.

MINISTRIJA PËR PUNË DHE POLITIKË SOCIALE

- Ta udhëheqë proqesin e përpunimit të analizës dhe proqesin e revidimit të kornizës ligjore dhe të politikave të zbatuara. Në suaza të kësaj, nevojitet:
- Të zmadhohet çpagimi për kujdesin për të tjerët
- Të mendohet për revidim të dokumenteve të cilat nevojiten për realizim të kësaj të drejte, si dhe të kthehet ngarkesa për pagesë e të njejtave në shtet.

- Të punohet në zhvendësimin e modelit medicinar kah ai social në kuptimin e pengesave, në përputhshmëri me oblihimet sipas Konvetës ndërkombëtare për të drejtat e personave me pengesa.
- Të mendoheet për revidim të limitit të vendosur i të ardhurave mujore për realizim it ë drejtës të kompensimit me page për ndihmë dhe kujdes nga person tjetër. Të revidohet dhe mënyra e llogaritjes (Përjashtim i llogaritjeve të mjeteve për përmbushje të nevojave konkrete sociale) dhe periudha kohore për vlerësim (prej një vit në tre muajt e fundit).
- Të zbatohet masa për ndihmë nga ana e kujdestareve formale dhe kujdestarëve gjatë kohës të orëve paraditore dhe të madhohet rrjeti i qendrave ditore.
- Të zbatohen "periudha për frymëmarje" me shfrytëzim të praktikave të përshtathsme comparative nga shtetet të tjera Europiane.
- Të zbatohet mundësinë e marjes së pensioneve dhe sigurimit shëndetësor për kujdestaret dhe kujdestarët, si dhe të drejtë për pushim vjjetor.
- Të ndiqet shqyrtimi i ligjeve nëë praktikë, duke kyçur dhe përmes identifikimit dhe anilizës të pengesave dhe rekomandimeve për tejkalimin e tyre
- Të shfrytëzohet potencijali dhe dituria nga niveli lokal, veçanërisht nga qendrat për mbrojtje sociale.

QENDRA PËR PUNË SOCIALE

- Të ketë rol kryesor në terren gjatë hartimit të analizës gjithëpërfshirëse dhe veçanërisht në pjesën e zbatimit të vlerësimit të nevojave, si të personave të cilët kanë nevojë për përkujdesje, ashtu edhe për personat të cilët ofrojnë përkujdesje.
- Të (ri)organizohen shërbimet dhe serviset mbi bazë të nevojave dhe pritshmërive të kujdestareve dhe kujdestarëve joformal dhe i personave të cilët kanë nevojë për përkujdesje
- Të zbatohen aktvivitete për informim të kujdestareve dhe kujdestarëve joformal dhe të personave të cilat kanë nevojë nga kujdesi për masa aktuale dhe servise, së bashku me kushtet shtëpiake
- Të disenjohen dhe zbatohen trajnime për kujdestaret dhe kujdestarët joformal për ofrimin e përkujdesjes në kushte shtëpiake, sipas analizës

QENDRA PËR DHËNIE TË NDIHMËS NË KUSHTE SHTËPIAKE

- Në bashkëpunim me Ministrinë e Shëndetësisë, të shqyrtohen përvojat e mëparshme me ekipet e patronazhit për vizitën e personave në rrezik dhe personave të moshuar, përvojat me mjekët rural, dhe pastaj të disenjohen masat për sigurimin e kujdesit nga persona të shëndetësisë në kushte shtëpiake (me fokus mbi shtrirjen dhe cilësinë). Në mënyrë plotësuese, nevojitet të shqyrtohen mundësitë e përshtatjes së "Termini im" me nevojat e kujdestareve dhe kujdestarëve, me qëllim që të shmanget kufizimi ose pengimi i shfrytëzimit të të drejtës së tyre për mbrojtje shëndetësore, ndërkaq e gjithë kjo vetëm për shkak të natyrës së paparashikueshme të obligimeve rreth ofrimit të përkujdesjes
- Të përmirësohet qasja dhe cilësia e shërbimeve në nivel lokal, fuqizimi i kapaciteteve për përkujdesje afatgjatë, përfshirë edhe përmes përshtatjes së shërbimeve të rrjedhave bashkëkohore të jetës, si dhe përmes shfrytëzimit të përparësive të cilat i ofrojnë teknologjitë bashkëkohore dhe rrjetet sociale për arritjen e qëllimeve të përkujdesjes afatgjatë.

ENTI PËR VEPRIMTARI SOCIALE

- Në përputhje me të dhënat e analizës gjithëpërfshirëse dhe analizës së zbatuar të përvojave komparative, të hartohet program i veçantë, përfshirë edhe kodeksin e sjelljes dhe të punës, dhe modulet e trajnimit. Në kuadër të kësaj, të përcaktohen pikat për nevojën e bashkëpunimit ndër-resorial, veçanërisht me Ministrinë e Shëndetësisë, kështu që me përpjekje të përbashkëta të kryhet ky aktivitet; dhe
- Në bashkëpunim me QPS, të shpallen trajnimet dhe të rekrutohen personat.

AZILET/SHTËPITË PËR PERSONAT E MOSHUAR

- Në bashkëpunim me MPPS dhe institucionet e tjera relevante, të marrin pjesë në zhvillimin dhe zbatimin e trajnimeve për persona të moshuar, përfshirë edhe përmes mundësimit të edukimit të vazhdueshëm të të punësuarve të tyre të cilët nuk kanë marrë pjesë në trajnim të tillë, të marrin pjesë në të njëjtit, zhvillojnë protokolle për standardizimin e azileve për personat e moshuar, hapin info-qendra onlajn për persona të moshuar.

SEKTORI CIVIL

- Ta stimulojë vetë-identifikimin e kujdestareve dhe kujdestarëve dhe ta stimulojnë participimin, si përmes vet-përfaqësimit ashtu edhe përmes formimit të grupeve të cilat do ta mbështesin përmirësimin
- Të formojë ose ta ndihmojë formimin e grupeve për mbështetje, të ueb-faqeve, linjave të hapura telefonike;
- Ti monitorojë gjendjet aktuale, zbatimin e kornizës ligjore dhe kuadrin e politikave të aplikuara, si dhe të sigurojë informim të drejtë përmes korrigjimit të informacioneve të cilat shpërndahen në publik, me qëllim që qytetaret dhe qytetarët ta dinë saktësisht se çka është realizuar.
- Të informoj për masat dhe shërbimet ekzistuese dhe qasjen deri te të njëjtat

---

RPPI promovon hulumtime në shkencat shoqërore në Ballkanin Perëndimor (Shqipëri, Bosnjë dhe Hercegovinë, Kosovë, Maqedoni, Mal i zi dhe Sërbi). Hulumtimet në shkencat shoqëroore e ndihmojnë kuptimin dhe identifikimin e nevojave për reforma konkrete në shtetet e regjionit, si dhe identifikimin e implikimeve afatgjate të zgjidhjeve të cilat sillen në lidhje me politikat publike. Hulumtuese dhe hulumtues fitojnë përkraje përmes granteve hulumtuese, trajnime metodologjike dhe tematika, si dhe krijim të mundësive për rrjetëzim regjional dhe ndërkombëtarë dhe mentoritet. RPPI është koordinuar nga Instituti ndër-fakultativ për Europën Qendrore dhe Lindore (IICEE) pranë Univerzitetit të Frajburgut (Zvicër). Programi krejtësisht është finansuar nga Agjencioni Zvicran për zhvillim dhe bashkëpunim (SDC), Pjesa federale për punë të jashtme.
Pikëpamjet e shprehura në këtë publikim janë të autoreve dhe autorëve dhe nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht mendimet e SDZ dhe Univerzitetit të Frajburgut.